

פעילות המפקד הטקטי בקרב הגנה: המקרה של מוסה פלא

קרב ההגנה של פלוגת איזי במוסה פלא באפגניסטאן לא אִפשר לממש רבים מעקרונות ההגנה. זאת בשל הרכב הכוח הקטן שהוקצה עבור השטח החיוני, הנחות והגדול שעליו הופקד להגן. הודות לפעולות של מפקד הפלוגה, מייג'ור אדם ג'ואט, הצליחה הפלוגה לעמוד במשימתה המורכבת - הגנת מתחם נשלט, לא מוגן, בנחיתות מספרית וללא הספקה במשך כמה שבועות רצופים

מבצע "הריק 4". המשימה שהוטלה על הכוחות הבריטיים באפגניסטאן הייתה ליצור כיסי משילות של הממשלה האפגאנית במדינה, ולספק ביטחון לאוכלוסייה המקומית מפני הטאלבאן

רון גל טבק, חניך המכללה לפיקוד טקטי מחזור י"ט, חיל ההנדסה הקרבית

בינואר 2006 הגיעו כוחות נאט"ו לדרום אפגניסטאן במטרה לשקם את הכפרים ולחדש את שירותי הממשלה האפגאנית לאחר לחימה ממושכת. כמו כן במטרה לזכות בתמיכת התושבים בלחימה נגד ארגון הטאלבאן, שמחוז ה'למנד נחשב למעוז שלו. ביסוס השליטה במחוז ושיקומו הוטלו על כוח המשלוח הבריטי. המערכה הבריטית באפגניסטאן כולה נקראה מבצע "הריק", והשלב של המערכה במחוז ה'למנד נקרא "הריק 4". המבצע הוגדר כתמיכה בשלום, ותוכנן להימשך שלוש שנים¹. בפועל לא היה שלום לתמוך בו, ועד מהרה הסלים המבצע ללחימה נגד אויב קיצוני ומתוחכם.

במהלך מאי-נובמבר 2006 הוטלה המשימה על החטיבה המוטסת 16 הבריטית, שתוגברה בכוחות נוספים - סך-הכול כ-3,150 חיילים. את מחוז ה'למנד תפסו הצנחנים של גדוד 3 של החטיבה, שכלל שלוש פלוגות רובאיות ופלוגה מסייעת, ותוגבר בכוחות הבאים:

- שלוש מחלקות וכיתת מרגמות מהרג'ימנט האיירי המלכותי ומרג'ימנט רובאי הגורקה המלכותי (לוחמים מנפאל המשרתים בצבא הבריטי).
- יחידות סיור והנדסה קרבית.
- צוותי לוחמה אלקטרונית והאזנה.
- צוותי תחזוקה, חימוש ורפואה.
- פלוגת סיור ממוכנת מצבא דנמרק.
- פלוגת רגלים ממוכנת מצבא אסטוניה².

פלוגת איזי מהחטיבה המוטסת 16 של צבא בריטניה, שהוקמה אד-הוק, הגנה על המרכז השלטוני הלא מוגן בעיירה מוסה פלא באפגניסטאן, והתמודדה עם אש בלתי פוסקת של מקלעים ושל מרגמות מכל הכיוונים, נחיתות מספרית ומחסור בהספקה ובפינוי רפואי. כל אלה בחום שהגיע עד ל-40-50 מעלות

במהלך היום. למרות התנאים הקשים עמדה הפלוגה, בפיקודו של מייג'ור (דרגה מקבילה לרס"ן) אדם ג'ואט, במשימה עד להשגת הפסקת האש שנחתמה בתיווכם של מכובדי העיירה. המאמר הזה בוחן כיצד הנהיג מייג'ור ג'ואט במשך כחודשיים את 88 הלוחמים של פלוגת איזי ואת 40 השוטרים האפגאנים החמושים תחת מצור והתקפות חוזרות ונשנות של עשרות ומאות לוחמי טאלבאן.

אסטרטגיית כתם הדין והקמת פלוגת איזי

המשימה שהוטלה על הכוחות הבריטיים באפגניסטאן הייתה ליצור כיסי משילות של הממשלה האפגאנית במדינה, ולספק ביטחון לאוכלוסייה המקומית מפני הטאלבאן. השיטה שנבחרה הייתה לפזר את הכוחות במתחמים פלוגתיים או מחלקתיים, כל אחד בלבו של יישוב אחר, כדי להפגין נוכחות ולתמוך במשטרה המקומית. השאיפה הייתה שכיסי הביטחון שיווצרו יפעלו כמו כתם דיו המתפשט בהדרגה ומשפיע על מרחב ההולך וגדל סביבו, עד שיתאחדו זה עם זה וייצרו מרחב שלטוני יציב. המתנגדים לשיטה הזאת טענו שפיזור הכוחות ומיקומם מציבים אותם בנחיתות

מייג'ור אדם ג'ואט. ביקש שהמטוסים יגיעו עשר דקות לפני אור ראשון, ויחוגו בהמתנה בטווח שלא יראו ולא ישמעו

מבצעית משמעותית, מנותקים זה מזה ומוקפים אויב, כשהם מרותקים למתחמים שלהם ונתקלים בקשיים של הספקה⁴.

משימת החזקת העיירה מוסה פלא הוטלה על פלוגה מדנמרק, שתוגברה במחלקת סום של רג'ימנט האיירים המלכותיים (המחלקות ברג'ימנט האיירי נקראות על שם קרבות מפורסמים). באמצע אוגוסט הורתה ממשלת דנמרק לפלוגה לעבור לזירה אחרת, ומפקד גדוד 3 נאלץ לאלתר כוח חדש להחליפה במשימתה. הוא הטיל את המשימה על מייג'ור אדם ג'ואט, מ"פ המסייעת של הגדוד, בוגר האקדמיה הצבאית המלכותית בסנדהרסט בבריטניה, שרכש ניסיון קרבי רב בבוסניה, בסיירה לאון ובצפון אירלנד ומילא גם כמה תפקידי מטה. חיילי הפלוגה המסייעת פוזרו ביתר פלוגות הגדוד. בתחילת הסבב שימש ג'ואט כקצין מבצעים נוסף בחמ"ל הגדודי, ומדי פעם הצטרף לפלוגות אחרות של הגדוד כדי לסייע למפקדיהן.

צוות הקרב הפלוגתי החדש, שכונה איזי, כלל את מחלקת סום האיירית ואת כיתת המרגמות שכבר נמצאו במוסה פלא תחת פיקוד הדנים. אליו צורפו מחלקת רובאים בארוסה מהרג'ימנט האיירי, צלפים, חובשים קרביים וכיתת רתק מיחידות אחרות של גדוד 3. עם מפקדת הפלוגה נמנו ממלאי התפקידים הבאים: מש"ק המבצעים של צק"ג 3, סרג'נט-מייג'ור (דרגה מקבילה לרס"ם) ג'ון סקרייבנר, ששימש בתפקיד כפול כרס"פ וכסמ"פ, רופא, קצין תצפית קדמי, קצין סיוע אווירי, אנשי לוחמה אלקטרונית ומתרגמים שהאזינו לרשתות הקשר של האויב.

מייג'ור ג'ואט תוגבר גם בכוח שיטור אפגאני שמנה כ-40 שוטרים, שהובא כדי להחליף את כוח המשטרה המקומי של מוסה פלא משום שרוב אנשיו ערקו. לסיוע ארטילרי הוקצתה סוללת תותחי 105 מ"מ שהייתה ממוקמת במדבר במרחק של כמה קילומטרים מזרחית למתחם⁵. פלוגת איזי כולה התאחדה לראשונה במוסה פלא במתחם ההגנה עצמו. הפלוגה החדשה הייתה קטנה וחלשה מן הכוח הדני שאותו החליפה,

ירי מרגמה. המ"פ תפס מחסה וירה לעבר רשפי הירי - דבר שאפשר לגלות את מיקום האויב בצורה קלה (צילום מסך ערוץ 4 הבריטי)

חול, רובם מחוררים מירי. הפלוגה הדנית לא ביצרה את המתחם היטב משום שחסר לה ציוד ביצור.⁸ מייג'ור ג'ואט ידע זאת ודרש להביא מכולה של ציוד ביצור, אך היחידות הלוגיסטיות פעלו במקומות אחרים במחוז הלמנד, ולכן לא ניתן היה ניתן להכניס אותה במהלך החלפת הכוח. מצפון למתחם היה מנחת מסוקים, שהיה חשוף לחלוטין - דבר שהקשה על פינוי פצועים ועל הבאת הספקה. שדות התצפית והירי של המתחם היו מצומצמים למדי - כמה מטרים עד הבתים השכנים, או עד מרחק של גוש בתים אחד או שניים. במקומות רבים האויב יכול היה להתגנב באין רואים לטווח של הטלת רימון.⁹

פעילות המפקד בקרב ההגנה

על-פי תורת ההגנה של צה"ל, על המפקד בקרב ההגנה להתמקד בכמה תחומים,¹⁰ כדי להבטיח את השגת המשימה לנוכח המטרה:

1. **איתור מאמצי האויב והבנת דרך הפעולה שלו.** על המפקד להבין איזה מאמץ מסכן את ההיערכות של

עשרות בתים, שהיוו את לב העיירה, רוב הבתים היו מפוזרים בין שדות חקלאיים. רוב הבתים נבנו מבוץ, ונבנו בתצורה של מתחם סגור עם חצר פנימית. המתחם השלטוני במוסה פלא, שבו התמקמה פלוגת איזי, היה מקבץ של בתי מלט ובתי בוץ מוקפים בחומה שגובהה כ-3 מטרים. במרכזו שכנו המפקדה של המשטרה המקומית, בית כלא ומרפאה שנבנתה על-ידי האמריקנים.⁷ מסביב למתחם היו מתחמים שכנים ובתים שחלקם היו הרוסים חלקית; כמה מהם היו גבוהים מחומת המתחם, כך שלמעשה החומה וחצרות המתחם נשלטו בתצפית מבחוץ. שני מבנים גבוהים במתחם שימשו עמדות חשובות: "מוצב החוץ" בצפון (בית שבלט החוצה מן החומה) ו"אלאמור" במרכזו (מגדל ששימש בעבר בית כלא). ביצורי העמדות נבנו משקי

שכלל כ-140 לוחמים, 40 כלי רכב ממוגנים, שמונה מקלעי 0.5 אינץ' ומספר רב יותר של מקלעי 7.62 מ"מ ו-5.56 מ"מ. הפלוגה החדשה מנתה 88 לוחמים בלבד, שני מקלעי 0.5 אינץ', תשעה מקלעי 7.62 מ"מ וכמה רכבים רכים.⁶

הקרקע

במוסה פלא ישב המרכז השלטוני של תת-המחוז במחוז הלמנד. המרכזים הללו היו במקרים רבים הנציגות הנראית היחידה שהעניקה שירותי ממשל מטעם ממשלת אפגניסטאן שישבה בקאבול הרחוקה, ולכן היו חשובים מבחינות פוליטיות ואסטרטגיות.

כמו רוב העיירות הכפריות באפגניסטאן, מוסה פלא שכנה בלב אזור חקלאי על גדת נהר. למעט ריכוז קטן של כמה

בתהליך הערכת המצב העיד ג'ואט כי תכנון הגנתי מהווה עבורו קושי מכיוון שהצבא הבריטי היה נייד והתקפי, והוא חש מעט משותק כאשר הוא נותן לאויב לתזמן וליזום את המגע

מרכז מוסה כלא. במהלך המשימה של פלוגת איזי במוסה כלא נבלמו יותר ממאה התקפות, כשבמהלכן ספג הכוח הבריטי שלושה הרוגים ועשרות פצועים (צילום מסך ערוץ 4 הבריטי)

מוקצה רק בעת מגע עם אויב. ג'ואט שקל להשתמש במטוסי הקרב כמצג כוח לפני תקיפת הטאלבאן, אך הבין שהטאלבאן ימתינו שהמטוסים יסתלקו ואז יתקפו. נוסף על כך הוא רצה להביא אותם כמכת מחץ בעת הנחוצה, ולכן היה צריך לוודא שבעת הצורך הם יהיו זמינים ולא יהיו זקוקים לתדלוק. הוא ביקש שהמטוסים יגיעו עשר דקות לפני אור ראשון, ויחוגו בהמתנה בטווח שלא ייראו ולא יישמעו.¹³ לתכנון מטרות המטוסים והארטילריה התייעץ ג'ואט עם מ"מ סום, שמניסיונו בשלושת השבועות תחת הפלוגה הדנית הכיר את אופן פעולת האויב ואת השטח. רוב המטרות היו מטרות אש-סכנה (מטרה הנקבעת לצורך ביצוע משימת אש דחופה עליה, בדרך-כלל מסביב לכוח או למוצב, משום שהמצאות אויב בה

הפלוגה נפרסה בעמדות ירי מחוזקות בשקי חול על החומה, ב"מוצב החוץ" וב"אלאמו". מול נקודות התורפה בחומה, שסומנו בצבע, הוצבו מוקשי כלימגור.¹¹ התוכנית הייתה שאם יצליחו הטאלבאן לפרוץ לתוך המתחם - ייסוגו כל הלוחמים הבריטים לתוך "אלאמו", ויילחמו מתוכו כמעוז אחרון.

במהלך ההתארגנות קלט צוות ההאזנה הפלוגתי שדר שבו נאמר שמפקדי הטאלבאן שמחים על כך שהכוחות הדניים עזבו - זאת מכיוון שחשבו שנשאר במקום כוח משטרה מקומי בלבד. בהודעת הקשר נאמר שלמחרת בבוקר יתקוף הטאלבאן, ועד הלילה הם ישתו תה בבית המושל במתחם.¹² ג'ואט דיווח על הידיעה למפקדת גדוד 3, וזו הקצתה לו שני מטוסי קרב מסוג A-10 לבוקר, אף שהיה נהוג שסיוע אווירי

המגן, ולהשוות את פעולות האויב בשטח לדפ"א (דרך פעולה) של האויב שהוערכה על-ידי המפקד בנוהל הקרב לפני הלחימה, בייחוד לדפ"א המסוכנת.

2. שליטה באש ובמודיעין. שליטה מרכזית של המפקד כדי להסיט מאמצים אש ומודיעין לעבר גזרה מאוימת יותר או לזו שנפרצה.

3. הפעלת העתודה. העתודה נועדה לשמר את גמישות המפקד בקרב ההגנה, והיא הכוח הזמין ביותר בעבורו.

נוהל הקרב

לאחר שפלוגת איזי החליפה את הכוח הדני המשיך נוהל הקרב שהחל במפקדת הגדוד: מייג'ור ג'ואט למד ממפקד מחלקת סום, שתפסה את המתחם כשלושה שבועות תחת פיקודה של הפלוגה הדנית, על העמדות ועל נקודות התורפה. כמו כן הוא פגש את כלל הלוחמים לראשונה, והורה לסרג'נט מייג'ור סקרייבנר למקם את השוטרים האפגאנים בגזרתם ולתדרך אותם.

באמצעות צפייה בקצב האש של אנשיו, הקצב שבו הם החליפו מחסניות וכמות האבק שעלה בגלל הירי - בנה המ"פ תמונה שבה הבין היכן מרכז הטאלבאן מאמץ

כמטרות סדורות לתקיפה. לפי הוראות הפתיחה באש שקיבלו הבריטים, אסור היה להם לירות במרגמות לעבר שטחי היערכות משוערים בלי לוודא שאכן יש בהם אויב, ולכן הם העלו רעיון של ירי מרגמות לשטח פתוח שבו חייבים לעבור לוחמי הטאלבאן. ההשערה הייתה שלוחמי הטאלבאן ידווחו באלחוט על מיקום נפילת פצצות המרגמה ביחס למיקום שלהם, השיחה תיורט על-ידי מחלקת ההאזנה, וכך יוכלו הבריטים להסיט את הירי בהתאם.

הטעיה וניסיון ההסתערות מן המסגד, 24 באוגוסט 2006

בשעה 19:00 בערב ביום השלישי של הפלוגה במוסה בלא פגעה רקטת אר-פיג'י בעמדת "אלאמו", ומיד החל ירי על המתחם כולו. מצפון ירו מקלעים מגוות המבנים, ובכל פעם שהלוחמים הבריטים הרגו מקלען של הטאלבאן - הוא הוחלף במקלען אחר.

אש הטאלבאן התחזקה, וג'ואט הבין כי הפלוגה מרותקת לחלוטין - הלוחמים בקושי הצליחו להרים את ראשיהם ולבצע ירי בשל האש הכבדה. המ"פ הסתכל על התמונה המלאה, והבין שהטאלבאן מנסה הפעם להסתער לתוך המתחם. ג'ואט ניסה להחליש את אש הטאלבאן באמצעות תקיפת מטוסי קרב לעבר המקלענים מצפון, ומיד לאחר שנתן את הפקודה החלו פצצות מרגמה ליפול במתחם. באותו הרגע התחדדה ההבנה - אם יפסיקו את הירי, ינצל זאת הטאלבאן כדי לפרוץ למתחם, ולכן ניתנה פקודה לצאת ממחסה ולהמשיך את הירי למרות האש תלולת המסלול שנפלה סמוך ללוחמים. לאחר מכן הצליח הטאלבאן להרוג שוטר אפגאני באגף המערבי; חלק מן השוטרים האפגאנים פינו את הגופה בזמן שהיתר המשיכו להילחם.

המ"פ זיהה שלוחמי הטאלבאן נכנסו למסגד מדרום למתחם, ולאחר הערכת מצב הבין שלא ניתן להפציץ את המסגד בשל קרבתו לעמדות הבריטיות. לכן הורה לכיתת העתודה של סקרייבנר לכבוש את המסגד בעוד הוא עצמו נשאר במתחם ושולט על שדה הקרב ועל הפעלת האש. כיתת העתודה הרגה את האויב במסגד,

הערכת מצב. באמצעות צפייה בקצב האש של אנשי, הקצב שבו הם החליפו מחסניות וכמות האבק שעלה בגלל הירי - בנה המ"פ תמונה שבה הבין היכן מרכז הטאלבאן מאמץ. המ"פ זיהה שבמבנים המערביים היו לאויב מקלעי פי-קיי-אם נוסף על רובי הקלצ'ניקוב, ומסקנתו הייתה שהאויב מרכז מאמץ בצד המערבי. המ"פ סירב להצעתו של קצין הסיוע להשתמש במטוסי הקרב מכיוון שרצה להמתין למצב שבו ינסה הטאלבאן לפרוץ פנימה. הוא החליט להוביל את הלחימה במערב יחד עם כיתת העתודה מול ריכוז המאמץ של הטאלבאן, והורה לסקרייבנר לפקד על הלחימה בשאר הגזרה.

המ"פ זיהה שלוחמי הטאלבאן נכנסו למסגד מדרום למתחם, ולאחר הערכת מצב הבין שלא ניתן להפציץ את המסגד בשל קרבתו לעמדות הבריטיות. לכן הורה לכיתת העתודה של סקרייבנר לכבוש את המסגד, בעוד הוא עצמו נשאר במתחם ושולט על שדה הקרב ועל הפעלת האש

ביתר האגפים, פרט למערבי, ירד קצב האש של האויב, והבריטים שלטו באגפים האלה בעוד שבמשך יותר משעה ניסה האויב לתקוף ממערב. לאחר ששלוש פצצות מרגמה פגעו במתחם, החליט המ"פ להשתמש במטוסי הקרב שהוקצו לו להפצצת האגף המערבי, ובשעה 8:00 בבוקר הסתיימה התקפת הטאלבאן.¹⁵ לאחר שהסתיימה ההתקפה הפיק המ"פ לקחים ושיפר את התוכנית. בין היתר הוא הוסיף מטול אר-פיג'י לכיתת העתודה בשל חשיבותה, ורשם את העמדות שבהן השתמש הטאלבאן

משכנת את הכוח המסתייע ואת ביצוע משימתו)¹⁴ שחרגו מטווחי הבטיחות בשל מיקום המתחם.

במקביל לתכנון המטרות הסדורות, תוכננו גם שיטת הפינוי ותוכנית הנסיגה במקרה של פריצת הטאלבאן למתחם.¹⁵ סקרייבנר דיווח על ביצוע מסדרים, נשקים נקיים ומשומנים, תגבור תחמושת לעמדות, מים נקיים בנאפ"ל (נקודת איסוף הנפגעים הפלוגתית), פיזור מצבורי המרגמות במקרה של פגיעה ישירה בהם והעברת הספקה למעוז "אלאמו" במקרה של נסיגה.¹⁶

בתהליך הערכת המצב העיד ג'ואט כי תכנון הגנתי מהווה עבורו קושי מכיוון שהצבא הבריטי היה נייד והתקפי, והוא חש מעט משותק כאשר הוא נותן לאויב לתזמן וליזום את המגע. בשעה 23:00 בוצעה קפ"ק (קבוצת פקודות פלוגתית) שהופצה על-ידי המפקדים, והמ"פ עבר בין הלוחמים כדי לוודא שהבינו אותה.¹⁷

התקפה ראשונה עם שחר, 22 באוגוסט 2006

בשעה 4:00 לפנות בוקר מיקמו סמלי המחלקות את הלוחמים בעמדות. ג'ואט יחד עם הקת"ק, קצין סיוע אווירי, קשר וכיתת רתק ממחלקת סום התמקמו על גג החמ"ל. המיקום נבחר בשל יתרון העמדה בשליטה על הקרב, ובשל ההבנה לאן לשגר את העתודה. עם שחר נורה מטח של שש רקטות אר-פיג'י לעבר החומה המערבית ואל השער הראשי, והחל ירי מסיבי מכל הכיוונים לעבר המתחם. הטאלבאן נע לעמדות כשלוחמיו מוגנים על-ידי המבוכ של העיירה, ומנגד הלוחמים הבריטים והשוטרים האפגאנים השיבו אש. המבנים הנמוכים המופרדים מן החומה המערבית על-ידי כביש נמצאו במרחק של 50 מטרים מעמדת המ"פ, וכ-20 מטרים מן החומה. בנוסף, לא הייתה זכוכית בחלונות ונראו בהם רשפי ירי רבים. המ"פ תפס מחסה וירה לעבר רשפי הירי - דבר שאפשר לגלות את מיקום האויב בצורה קלה.

בנקודה הזאת הבין ג'ואט שהוא אמנם רואה את התמונה דרך כוונת הנשק, אך לא רואה את התמונה הגדולה הכוללת: בזמן שכל העמדות היו במגע והשמים היו מלאי נותבים - הוא החליט לעשות

משוחחים עם נכבדים במרכז מוסה פלא. תושבי הכפר שביקשו לשים קץ ללחימה בשל מצוקתם שנגרמה בעקבות הלחימה, פנו באמצעות נכבדי הכפר למפקדי הטאלבאן וניסו לשכנע אותם לנהל משא-ומתן עם הבריטים על הפסקת-אש (צילום מסך ערוץ 4 הבריטי)

כשבמהלכן ספג הכוח הבריטי שלושה הרוגים ועשרות פצועים. למרות העמידה במשימה הידרדר מצבה של הפלוגה מיום ליום. שש טיסות הספקה ופינוי פצועים הגיעו במהלך המשימה, ולכן התחמושות, המזון והמים החלו לאזול. לדוגמה, עד 8 בספטמבר אזלה לחלוטין תחמושת מקלעי ה-5.56 מ"מ, ונותרו כ-30 פצצות מרגמה 81 מ"מ.

רוב מרכז העיירה נהרס בלחימה, ומרבית האוכלוסייה ברחה לכפרים סמוכים - דבר שמנע מן התושבים לסחור, לקצור את הגידולים החקלאיים ולשלוח את ילדיהם לבית הספר. תושבי מוסה פלא, שביקשו לשים קץ ללחימה בשל מצוקתם בעקבות הלחימה, פנו באמצעות נכבדי הכפר למפקדי הטאלבאן וניסו לשכנע אותם לנהל משא-ומתן עם הבריטים על הפסקת-אש.

הטאלבאן, שספג אבדות כבדות בניסיונות הלא מוצלחים לתפוס את מרכז הכפר, הסכים להצעה, ונכבדי הכפר העבירו לבריטים בתיווכו של מושל המחוז את הצעתם להפסקת-אש. הפיקוד הבריטי הסכים לדון על

לרב"ט) ג'ון התרינגטון שעמד ליד המ"פ. הוא ספג צרור ירי ופונה לנקודת האיסוף הפלוגתית. המ"פ שקל לאן להטיל את העתודה - הייתה אש חזקה מן המסגד מדרום, אך הוא שם לב שהעמדה הדרום-מזרחית הייתה תחת התקפה מרוכזת במיוחד של רימונים מהסמטאות ומהמבנים הקרובים. ג'ואט הבין שזו כנראה הכנה להסתערות, ורץ לשם עם כיתת העתודה, הטיל רימונים ובלם את ההסתערות באֵבה. לאחר הפצצה נוספת של מטוסי קרב וארטילריה נסוגו אנשי הטאלבאן.²⁰

היום שאחרי - הפסקת האש שהחזיקה עד שכשלה

במהלך המשימה של פלוגת איזי במוסה פלא נבלמו יותר ממאה התקפות,²¹

וההפצצות של מטוסי הקרב סיימו את ההתקפה בשאר האגפים.¹⁹

הטאלבאן במרחק נגיעה, 25 באוגוסט 2006

ב-04:30 בבוקר, לקראת ההתקפה הצפויה עם שחר, עלה המ"פ לעמדת השליטה יחד עם קצין הסיוע האווירי והקת"ק. כעבור זמן קצר, עדיין בחשכה ובחיפוי ירי כבד של רקטות אר-פי-ג'י מקלעים ורובים, ניסה הטאלבאן להתקרב ולפרוץ למתחם. המ"פ השתמש באמצעי ראיית הלילה שלו כדי לזהות את הבזקי הירי, והבין שריכוז המאמץ הוא מצפון על "מוצב החוץ". בתגובה הזמין תקיפת מטוסי קרב על התוקפים. במהלך ההפצצה ספגה הפלוגה הרוג ראשון - לאנס-קורפורל (זרעה מקבילה

המ"פ השתמש באמצעי ראיית הלילה שלו כדי לזהות את הבזקי הירי, והבין שריכוז המאמץ הוא מצפון, על "מוצב החוץ". בתגובה הזמין תקיפת מטוסי קרב על התוקפים

פלוגת איזי במוסה כלא באפגניסטאן (צילום מסך ערוץ 4 הבריטי)

1. איתור מאמצי האויב והבנת דרך פעולתו. ג'ואט הקפיד ליצור לעצמו תמונת מצב ולהבין היכן האויב מרכז מאמץ. לשם כך הוא היה צריך לחשוב על מיקומו כמפקד. לעתים היה צורך לקחת צעד אחורה מעמדת הירי ומכוונת הנשק ולצפות על הקרב. ג'ואט עצמו העיד שקל יותר לומר זאת מאשר לבצע.

2. הפעלת העתודה. העתודה אפשרה לג'ואט את הגמישות בקרב. את העתודה הקפיד להטיל לעבר המרחב שאותו החשיב כמסוכן ביותר להגנה הבריטית. ג'ואט העיד כי היה צריך להבין היטב היכן הנקודה המדויקת שבה יש להפעיל את העתודה ומתי. הדבר חשוב משתי סיבות: הראשונה - כדי לסכל את המאמץ העיקרי של האויב; והשנייה - מכיוון שלאחר הטלת העתודה אין לפלוגה עתודה נוספת, ולכן יש להשתמש בה בחוכמה.

3. שליטה באש ובמודיעין. בשל הנחיתות המספרית של פלוגת איזי, השימוש בעקרון סיוע האש בהגנה היה מעין כוח מחץ שפעל בסינרגיה עם הכוחות בעמדות הלחימה - המ"פ הקפיד להפעיל את האש בדיוק ברגע שהבין שהדבר יגרום לבלימת התקפת

הצדדים לסגת ולהשאיר את השליטה בכפר לתושביו. פלוגת איזי נשארה במתחם למשך חודש נוסף, וב־14 באוקטובר עזב הכוח הבריטי את העיירה. הפסקת־האש נמשכה 143 ימים - עד שהטאלבאן טען שהסכם הפסקת־האש הופר בשל הפצצה אמריקנית, וכבש את העיירה מחדש, הוציא להורג את נכבדי הכפר שתיווכו בהשגת ההסכם, ומי שלא נהרג - נכלא.²³ בדצמבר 2007 כבשו כוחות הקואליציה מחדש את מוסה כלא, והחזיקו בעיירה עד להעברת השליטה לממשל האפגאני לאחר נסיגת רוב הכוחות הזרים מן המדינה.²⁴

ניתוח פעילות מפקד הפלוגה בקרב ההגנה

במשך שמונת השבועות שבהם שהתה פלוגת איזי במוסה כלא היא הותקפה כמה פעמים מדי יום. בקרב ההגנה במוסה כלא לא יושמו רוב עקרונות ההגנה. המשימה הושלמה בעיקר בזכות פעולות המפקדים ונחישות הלוחמים. בתיאורי הקרבות ניתן לראות היטב את תפקודו ותרומתו של ג'ואט לעמידה במשימה לפי פעילות המפקד הנדרשת בקרב הגנה:

הפסקת־אש בשל מצוקת הכוחות במחוז הלמנד, ובשל ההבנה שמשימתם לשיקום הכפרים והעיירות במחוז לא מתממשת. ג'ואט קיבל פקודה ממפקד הגדוד לנהל את המגעים להפסקת־אש, ולהיפגש עם נכבדי הכפר ולוחמי הטאלבאן פנים אל פנים.²²

ג'ואט הקפיד ליצור לעצמו תמונת מצב ולהבין היכן האויב מרכז מאמץ. לשם כך הוא היה צריך לחשוב על מיקומו כמפקד. לעתים היה צורך לקחת צעד אחורה מעמדת הירי ומכוונת הנשק ולצפות על הקרב

ב־13 בספטמבר נפגש ג'ואט, בליווי מתרגם בלבד, עם אנשי הכפר ועם לוחמי הטאלבאן במרכז הכפר כדי להסכים על הפסקת־אש. הצדדים הסכימו לכך שאם הפסקת־האש תימשך חודש, יוכלו שני

אך יש להבין כי על המפקד הטקטי מוטלת האחריות להשתמש ביכולתו הייחודית ולממש את תפקידו כדי להכריע את הקרב. לשם כך יש לראות גם את התמונה הגדולה. מפקד הפלוגה, מייג'ור ג'ואט, הסתער, ירה והוביל. פעמים רבות הוא שם את עצמו בעמדה שעלולה הייתה להיפגע מכיוון שהארטילריה ביצעה ירי על מטרת אש-סכנה שקרובה אליה, וזאת כדי להשרות ביטחון על הלוחמים שמתחתיו, אך גם השכיל לצאת מכוונת הנשק האישי ולצפות על הקרב כולו. מיקומו כמפקד היה מלפנים - אך דינמי. באמצעות חושיו, הבנתו ויצירת תמונת מצב מכל האמצעים העומדים לרשותו הוא הבין כיצד להפעיל את האש ואת העתודה בדיוק ברגע הנכון.

שדה הקרב במוסה פלא היה יכול בקלות להיראות ככאוס אחד גדול ולהימצא במצב של ירי היקפי מכל הכיוונים, אך הודות לפעולות של ג'ואט וליכולתו להבין את הקרב הצליחה הפלוגה לעמוד במשימתה המורכבת - הגנת מתחם נשלט, לא מוגן, בנחיתות מספרית וללא הספקה במשך כמה שבועות רצופים.

ההערות למאמר הזה מתפרסמות בסוף הגיליון.

לא נשמר ולא היה עומק. מייג'ור ג'ואט הסביר זאת לממונים עליו כמה פעמים והציע חלופות, ואולם אלה נדחו שוב ושוב משיקולים אסטרטגיים ומדיניים של חשיבות המתחם. למרות זאת הבחין ג'ואט בין הטלת הספק בפקודות ובין הנחישות שבה מילא את המשימה שהוטלה עליו. לשם כך הוא הסביר לאנשיו את החשיבות שיש להיאחזות במתחם עבור הצבא, והדגיש את החשיבות שיש לעמידה במשימה ולדבקות במטרה.

למידה מניסיונם של אחרים יכולה לתרום רבות למפקדי צה"ל בדרג הטקטי, ולהוביל להפקת לקחים ולפיתוח חשיבה וכן לתת השראה לרעיונות חדשים

מפקדים בדרג הטקטי מובילים, מסתערים קדימה, משתמשים בנשק ולוחמניים - בדיוק כפי שמצופה מהם,

האויב. הפעלת מטרות אש-סכנה שמרחקן מן העמדות הוא לעתים 50 מטרים בלבד, דורשת מקצועיות רבה. נוסף על כך, השילוב בין האש ובין המודיעין שיצרה הפלוגה באמצעות האזנה לתקשורת הטאלבאן, התצפית והדיווחים של הלוחמים והמפקדים, דפ"א האויב שהוערכה וניתוח הקרקע - כל אלה הביאו לניתוח איכותי של מטרות האש, והדבר הוביל לאש יעילה שבלמה את ההתקפות.

במקרים רבים מתמודדים הצבאות הזרים עם בעיות מבצעיות דומות לאלה של צה"ל, בין היתר לחימה במבצעי ייצוב ולחימה נגד כוחות לא סדירים. למידה מניסיונם של אחרים יכולה לתרום רבות למפקדי צה"ל בדרג הטקטי, ולהוביל להפקת לקחים ולפיתוח חשיבה וכן לתת השראה לרעיונות חדשים.

סיכום

קרב ההגנה של פלוגת איזי לא אפשר לממש רבים מעקרונות ההגנה בשל הרכב הכוח הקטן שהוקצה עבור השטח החיוני, הנחות והגדול שעליו הופקד להגן. לא הייתה יוזמה, העתודה לא הוטלה להתקפות נגד, חופש הפעולה

